

PETROSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	1 frt	Egészévre	4 frt
Fél évre	2 „	Egyes szám ára	10 kr

Felelős szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY. FIGULI ANTAL.

Laptulajdonos:

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrosény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. — Hirdetések, valamint nyilvtéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A mi évijelentésünk.

Hatóságok, testületek, intézetek s vállalatok, az elmúlt évben kifejtett tevékenységükről, működésük eredményéről, beléletük fontosabb mozzanatairól beszoktak számolni.

Indokoltnak látjuk mi is most az ujév elején rövid ismertetést adni mult évi ténykedésünknek.

Nem hivalgás, nem önzés, vagy egyéb mellettekintetek indítanak erre, hanem azon czél, hogy köz- és társadalmi életünk fontosabb mozzanatait ez által emlékezetbe hozzuk.

Működésünkről csak annyiban teszünk említést, amennyiben az érintett czél szemelött tartásával, ez elől ki nem térhetünk.

Hogy mennyiben s miként feleltünk meg azon feladatnak, melyet hírlapirói tisztünk szabott elénk, annak elbírálása és megítélésére az olvasó közönség van hivatva. Önérzetünk megnyugtat, hogy minden erőnkkel, legjobb igyekezetünkkel s kitelhető buzgalommal arra törekedtünk, hogy a saját erejével és hatásával a közjót előmozdítsuk és hogy a kor színvonalán álló tisztességes sajtótermék álljon a közönség rendelkezésére.

Rövid visszatekintést vetve felemlítjük, hogy lapunk 1899-ik évben 52 szer s mindig pontosan megjelent. Közlöttünk 52 eredeti vezércikket, 51 eredeti tárczát, 39 eredeti esernokot és 42 eredeti verset.

A vidéki levelezésnek külön rovatot nyitottunk. Ujdonságaink s különféle közleményeink mindig aktualis jelentőségűek voltak, nyilvtéri s

hirdetményi rovatunk alakja és szerkesztésére is kiváló gondot fordítottunk.

Aktualis vezércikkeink a következő czimek alatt jelentek meg:

„1899.” „A kereskedelmi ügynökök.” „A petrosényi anyakönyvi kerület.” „A pálinka rombolása.” „A községi képviselő.” „A település.” „Közendőrségünk.” „Bőjti elmékedés.” „A szocializmus.” „A béke.” „Márczius 15.” „Petrosény megadóztatása.” „Summ enique.” „Husvét.” „Felekezeti iskoláink.” „Baresay Árpád.” „Hunyadmegye új főesperese.” „Magyar sovinizmus.” „Néhány szó az erdélyi ipartermények kiviteli kérdéséhez.” (Andreics J.-től) „A községi képviselő.” „Pünkösdi.” „A nemzetközi jog.” „A szegényügy.” „Gymnasiumunk.” „Hollaki A. főispán.” „Az elemi népiskolák záró-vizsgái.” „Damokles kardja.” „Zászlóbontás.” „Iparosaink érdekében.” I—III. „A népnevelésről.” „Szt. István.” A községi képviselőtestület közgyűlése.” „Tanév kezdetén.” „A mi jószágtenyésztésünk.” „A nemzet nap-szamosai.” „Az elősdiek.” „A kath. autonomia.” „Az új italmérési törvény.” „Órarend.” „Az édes semitetés.” „A társadalom.” „Nagy feladatok.” „A tisztességtelenségtelen verseny ellen.” „Az ipar pártolás.” „Bányászünnep.” „Határszéli csempészet.” „Az ipar védelmezése” és „Karácsony.”

Vezércikkeink leginkább világot vetnek lapunk irányára s ezért, azok felemlítését indokolt-nak tartjuk, hogy rámutathassunk, miszerint működésünkben azon elvek vezérlelnek, melyeket programmunkban kifejtettünk.

Figyelemmel kísértük különösen közéletünk mozzanatait.

Ostromoltuk azon visszás állapotot, mely

községi adminisztrációnk zavarának fő oka.

Petrosény még ma is abban a sajátságos helyzetben van, hogy az állami s törvényhatósági közigazgatást önállóan közvetíti, belkormányzatát önállóan látja el, tehát törvény értelmében nagy-község, de tényleg nem az, vagy is se nem nagy, se nem kis község.

Eanek a törvényen kívüli állapotnak megszüntetése legközelebbre várható. Ezért küzdöt-tünk főképpen a mult évben is azon módon, mely rendelkezésünkre állt, miről röviden emli-tett irányezkikeink bizonyosságot tesznek.

Áthálva azon meggyőződéstől, hogy az ipar-vállalatok művelése, fejlesztése, felviráázása, aya-gi jólétünknek, kulturális haladásunknak csak nem ki-árolagos feltétele; kiváló gonddal karoljuk fe az iparérdekek előmozdítását.

Nem zárkozhattunk el azon aktualis mozza-natok ismertetése és megvitatása elől, melyeket a zsi-bongó élet felszínre vetett.

Hogy feladatunk céltudatos teljesítése köz-ben nehézségekkel, sokszor indokolatlan, többnyire pedig roszhiszemű gancoskodásokkal talál-koztunk, az nem lohasztotta tette vágyásunkat, nem lankasztotta buzgalunkat, mert erre el yol-tunk készölve, már lapunk megindításakor.

A vidéki hírlapírásnak általán nehéz a fela-data, de különösen nehéz itt, hol az előítélet a kö-zöny s nem ritkán ellenáramlattal kell szembe szállni. És ez a tapasztalat csak fokozza ambicióinkat, edzi kitartásunkat és buzdít, serkent arra, hogy erőfifejté-sünket továbbra is az eddigi irányban érvényesítsük.

Rövid vázlatát adva mult évi tevékenységünk-nek, kivételesen a saját ügyünkkel foglalkozni idő és alkalomszerűnek tartottuk.

„Petrosény és Vidéke” tárczája.

Nyugalomvágy.

Száll az idő, fogy az élet,
Boldog aki nyugton élhet,
Hej de százszor faj azoknak,
Kik mindig csak járadoznak.

Nekem sincsen nyugodalman:
Lótok — futok szakadatlan,
Folytonosan küzdenem kell
A balsorssal, emberekkel.

S verítékeim mind kiába
Hullatom a föld porába:
Füstbe megy sok szép reményem,
Vágyaimat elnem érem.

Utaimra merre járok,
Omlanak az akadályok,
Hogyha egyet már legyőztem:
Mindig több-több áll előttem.

Annyi súlyos küzdelemben
Helytállottam eszűggedetlen,

De már lankad kitartásom;
Nyugalom után vágyom.

Ej, ha egyszer itt hagyom majd
Ezt a sok zajt, ezt a sok bajt:
De kinyújtsom magam ottan,
Abban a kis sirhalomban.

Az arkangyal trombitálhat,
Feltámadhat ember . . . . állat . . . .
A zsi-bongást majd ha hallom,
Megfordulok s torább alszom.

A harang története.

Ezeröttszáz esztendeje annak, hogy a templomok bádogos tornya alól, először hangzott az imádságra hívó harang.

Az első keresztények még nem ismerték a harangot, hangos kiáltás volt a jel, a mi a templomba szilította őket.

Később lapos deszkadarabokat csapkodtak össze, figyelmeztetve az Istenházára a híveket. *Kompánia*ban, ezeröttszáz esztendővel ezelőtt tették föl az első harangot a székesegyház tornyára. Főtalálójának a bölcs és jámbor Pál püspököt tartják.

Egy legenda így mondja el, miként jött rá Pál püspök a harang eszméjére.

Alkonyatkor egy erdő tisztáson haladt át a jámbor

főpap, elmerülve ájtatos gondolataiba. A biborvösös ég fénye rávetődött a zöld lombokra, a mi olyan nagy hatást tett a végtelen esőndben a lelkiatyára, hogy önkéntelenül leült a fűbe s egészen elmerült gondolataiba. Már egészen esteledni kezdett, mikor egy távoli juhnyáj csengőjének a hangja fölbiasztotta álmodozásából.

Csak éppen annyi ideje volt, hogy sietve eljussan a templomig, a hol hívei már türelmedlenül várták.

Ettől kezdve esőngyűsző hívta össze a hívőket. Később óris esengőt akasztottak a templom tornyába.

Ez volt az első harang. Lassan azaan elterjedt a harang használata és 559-ben már több franczia községben használták. Sabinianus pápa 590-ben a kereszt mellé fölvette a harangot is az egyház jelvényei közé s nem sokára Rómában is megkondultak a harangok ércnyelvei.

Magyarországon Szent István király öntette az első harangot nyolczszázkilenczevenhat esztendővel ezelőtt.

Kaland a vasuton.

Sokat ráfognak, de sok is történik a vasuton, utazás közben:

Igen érdekes kaland adta elő magát, közvetlenül a legutóbbi ünnepek előtt a piskii-petrosényi vonalszakaszon.

Tudvalevőleg, itt még azok a személykoesik vannak, melyeket néhai Noé apánk bevitt a bárkába, hogy

Az új italmérési törvény.

Ismertettük lapunk egy korábbi számában a január 1-én életbe lépett új italmérési törvény intézkedéseit, melyek amilyen szigorúak sok tekintetben a kiskereskedőkre és szatócsokra, épp olyan helyénvalók és szükségesek a közérköles szempontjából, mert a nagyon is elszaporodott koresmák megrendszabályozását célozzák.

A kormány nem állott el a szigorú rendszabályok foganatosításától, melyek újfókor már életbe léptek, kellemetlenül érintve azokat a koresmárosokat, kiknek üzletei kifogásolhatók és akikre ezért rá is fér egy kis megrendszabályozás.

Az új italmérési törvény végrehajtása tárgyában a belügyminiszter küldött le legutóbb a hatóságokhoz szigorú rendeletet, melyben a koresmákban gyakorlandó rendőri és orvosrendőri felügyeletről intézkedik, részletesen megemlékezvén benne a felügyeletet gyakorló hatóság teendőiről, a közegészségügy és orvosrendőri tiltalmakról a közérköles és rendőri felügyelet terjedelméről, továbbá az előfordulható kihágások büntetéséről, melyek eléggé szigorúak, mert a legkisebb büntetés 200 koronáig terjedhet, azonkívül az italkimérőtől az italmérési jogosítvány is elvonatik.

A részesség megállítása és a koresmai hitelről szóló törvény megtartására különösen kötelezve vannak az italmérők.

Országsgzerte hangzik a panasz a botrányos részesség miatt, de alig van hely, hol olyan aggasztó mérvet öltött volna, mint itt Petrosényben és a vidékén. Hajléktalan esavargóknak aziluma a pálinkás putik, hoi összekoldult, vagy bármiként összeharagsolt pár krajczárért kapnak annyi pálinkának nevezett erős folyadékot, hogy elkábulnak s ekkor, vagy midőn a koresmából kidobnak; önkívületi állapotban ott fetrengnek a koresmák vagy a közeli házak előtt az utcán.

Sőt vasárnaponként s a gör, keleti szertartásuak ünnepnapjain a külterületről összesereglett gyermekek, leányok s asszonyok is bepálinkázva hevernek, dőlöngelnek s ordítanak az utcákon. Boszantó csoportosulásuk megakasztja a közlekedést.

Ha egyik helyen szétosztatja őket a csendőrség, szétszecsoporatosulnak a másik helyen, hol aztán nyegle hánya-yetőségéből lebukozzák, vagy leszurkálják egymást, részegfővel.

Csak nem hetenként teszünk ilyen felháborító esetről említést.

Az új törvény, mely újfókor lépett életbe, szigorú pénzbüntetés, valamint az italmérési engedély elvesztése mellett felelőssé teszi a koresmárosokat s általában az italmérőket azért, hogy vendégeiket lerészegedni ne engedjék, vagy ha még is lerészegednének, akkor ilyen állapotban ne kerüljenek az utcára.

Hogy a jelzett körülmények között ezen intézkedésre szükség volt különösen itt, azt vitatni sem lehet. Fő az, hogy a koresmárosok, az italmérők ismerjék s

teljesítsék kötelességüket szükség esetén erről rákényszeríttessenek.

A koresmai hitelről szóló törvény rendelkezésének megtartására, az engedély elvesztésének feltétele mellett, szintén kötelezve vannak az új törvényben a koresmárosok. Hunyadvármegyében a koresmai hitel 6 forintban van megállapítva. Ezen fölül összeget mint koresmai adósságot a bíróság nem ítél meg, tehát az italmérő veszélyeztetni a saját érdekét, ha magasabb összeg nyújt hitelt.

Szerencsejátékot a koresmákban nem szabad üzni. Erre is különös súlyt helyez az új törvény, azonban ez az, amit legnehezebb ellenőrizni s egyszersmind aminek ellenőrzésére a legnagyobb szükség van.

Szigorúan büntetettik s ezen fölül italmérési engedélyét veszíti az a koresmáros, a ki helyiségében enged szerencsejátékot üzni.

Könnyű megvonni a határvonalat, hogy hol kezdődik a hazardjáték s meddig csak időtöltő szórakozás, de ha ezt a koresmáros nem ellenőrizi, akkor nincsen aki ellenőrizze itt Petrosényben.

A csendőrség nem is elegendő, de preventív intézkedéseket nem is tehet. Belrendőrségünk még nincsen, pedig e nélkül a belrendet fentartani, a hazardjátékot s általában az új italmérési törvény végrehajtását ellenőrizni nem lehet.

A törvény jó, mint általában minden törvény; csak jól legyen végrehajtva.

A nő alkalmazottak, ha erkölestelen életet folytatnak, az italmérési üzletből feltétlenül s azonnal eltávolítandók s ezen felül legalább 50 korona büntetést fizetnek.

Az egészségtelen ételek s italok, hamisított borok árulása miatt szintén elveszti italmérési jogosítványát a koresmáros.

A törvény új, rendelkezései szigorúak s ezért szükséges, hogy az érdekeltek alaposan tájékoztatva legyenek.

Főbb vonásokban ezek a tiltó rendelkezések foglaltatnak az új törvényben és a végrehajtási rendeletben s megvallhatjuk, hogy erre a szigorú eljárásra régtől nagy szükség lett volna, mert a gombamód elszaporodott depók, kurtakoresmák, melyekben eddig nagyon szívesen látott vendég volt — a részeg ember, kit sok esetben mindenétől kifosztottak, — valóságos melegágyai voltak az erkölestelenségnek, ragályozó telepei a szemérmelen prostitúciónak.

Igaz, eddig is volt rendelet arról, hogy részeg embernek italt adni: tilos, hazardjátékot üzni nem szabad, de ezeket a rendeleteket nagyon lanyhán vagy egyáltalán nem hajtották végre. Szégyenletes és botrányos példákkal igazoltuk számtalanszor, hogy milyen erkölestelen skandalumok folytak eddig a dugott koresmákban, egy rozoga biliárd-asztalt állítanak be, hogy a helyiséget kávéháznak keresztelhessek el is milyen esüfondáros szemérmetlenkedések estek meg itt nő alkalmazottak révén. És ezeket a hallatlan visszaélése-

ket csak kirívóbbá tette az, hogy engedélyeztek ilyenmő pálinkalebujókat a főutezában, a legforgalmasabb helyen is, mintha csak a tisztességes érzés, miveltebb közöniséget is tanujává akarták volna tenni az ilyenekben lejátszódó csömörletességeknek.

Nálunk éppen ezért különösen szükség van az új törvény és rendelet szigorú végrehajtására.

→*←

Levelezés.

Hátszeg, 1899. decz. 30.

Tek. Szerkesztő Ur!

Folyó hó 26-án táncoztal egybekötött igen szépen sikerült dalestély volt az „Arany-bárány” szálloda nagy dísztermében.

Szép számú és intelligens közönség gyönyörködött a kifogástalan produkciókban.

A „Petrosény és Vidéke” legutóbbi számában közölt műsor már magában sokat ígért s ügyes rendezésre vallott, de ennek daczára úgy az anyagi, mint az erkölesi siker felülmulta a várakozást.

A dalárda lépett először a közönség elé s egy szép „Nyitány”-t énekelt, zajos tetszés nyilatkozatra ragadva a közöniséget.

A program második pontja „Egy baleset” című (Dialog) volt, melynek szellemes ötletei, frappans s megkapó fordulatai az előadás korrektsége által a legapróbb részletekig érvényre juttattak. Benczelies M. k. a. valósággal brilirozott hálás szerepében, melynek előadásában otthoniassága, élenksége s intelligenciája s méltó partnere Dénes Gusztáv uréban pedig szintén hatást keltő rutinja juttottak kifejezésre.

A hálás közönség zajosn megtapsolta őket s megérdemelték a tüntető ovációzt.

Egy mesteri kompozíció: „Álom ébredés” dalmű — részlet bemutatása általán, de különösen a műzene kedvelőire volt rendkívüli hatással. Kalabisz M. k. a. tiszta, csengő s iskolázott szép hangja, értelmes előadása; fuvola és Szokop R. k. a. művészi czímbalom kísérete mellett az operarészlet minden szépségének ügyes fídomborításával hatott közkívánatra megkellett ismételn a darabot.

Triálgo következett ezután, melynek czíme: „Halál, élet, ifju.” Böcköl Eszter, Dénes Róza k. a. és Vots Nándor ur. A költői alkotás szépsége a kifogástalan előadás által sokat nyert hatásában. Mind három műkedvelő, ezuttal lépett először a nyilvánosság elé de a lámpalőr jelenségeit csak az első pár perc alatt észlelhette a kritikus megfigyelés s csak hamar úgy mozogtak, úgy szavaltak, mintha már régen hozzá szoktak volna a kíváncsi tekintetek zavaró hatásához. Őket zajosn megtapsolta közönség.

megmentse ama rettenetes vízőzön pusztításától.

A piskii állomáson, egy ilyen — történelemelőtti időből származó — kupéba, beszállott egy hervadó urhölgy, ki-után a hordár annyi podgyászt, kisebb, nagyobb skatulyát hozott, hogy az egész kocsiszakaszs tele lett.

Az ölebecskét, maga az urhölgy vitte be.

Közvetlenül a reggeli vonat indulása előtt, felnyilik a kupé ajtaja s egy sneidig fiatal ember ugrik a kupéba s udvariasan köszön.

A kalauz beesapja az ajtót, a gép prűszköl, sivit s zakatolva, dübörögve megindul.

A hölgy még egy tekintetre sem méltatja az ifjút a mi annak jogász önértetét nem kevéssé sértette s elkeseredésében rágyujtott egy szivarra.

— Ön elég figyelmetlen itt dohányozni? — mondá a hölgy indignálódva.

— Kérem ez dohányzó szakasz, válaszolá a fiatal ember.

— De én nem engedtem meg hogy szivarozzék.

— Én meg nem kértem rá engedélyt.

— Annál rosszabb.

Az ifju egy tekintetet vetett a hölgyre s aztán hirtelen az ablak felé fordulya hatalmas füstgomolyokat eregetett.

Az urnő majd leeresztette, majd felhuzta az ablakot s mérgében szinte toporzékol.

A jogász gyönyörködött a rég elvirult hajadon, vagy több kapitulációs özveggy vergődésén, a ki közönségét nem fogadta s még hozzá hajdanában se lehetett szép.

A kis kutya félénken meghúzódott az ülés sarká-

ban s olykor-olykor bátorságot vett magának, haragos morgással s egy-egy vakkintással, urnője védelmére állást foglalni.

A vonat halad tovább, Elmarad egyik, majd a másik állomás.

A fiatalember szípkába teszi szívakáját s szíjja tovább. Az urnő hirtelen kikapja kezéből s kidobja az ablakon.

Az ifju indignálódva kérdőre vonja, de a hölgy lenéző tekintetet vetve rá, előveszi kis burnót szelencéjét s győzelenittas eléültéssel nagyokat szippant. Ez annyira kihozza a jogászt türelméből, hogy hirtelen kikapja a nő kezéből a tubákos szelencét, az ablakhoz rohan, azt gyorsan leereszti . . . . s oda a kedvenc pikszis.

Erre már támadó pozícióba helyezkedett a nő s szikrázó tekintetet vetve mondá, vagy inkább rikácsolá:

— Hogy merte ön kidobni a burnótszelencémet?

— Mért dobta ki a szípkámat?

A heves szóváltás a legközelebbi állomásig tartott. Itt a vonat huzamosb ideig késétt. A nő kinyitotta az ajtót, a szolgálattelvő tisztviselőhöz ment s bepanaszolta a jogászt. Két csendőr, szolgálati fegyverzetben szintén az állomáson volt s parlépésnyi távolságból várta a fejleményeket.

A fiatalember nem várta, hogy odahívják, ő is odament s előadta visszonzádját.

— Minek dobta ki az én 20 frtos szívarszippkám?

— Hogy merte kidobni az én 30 frtos szelencémet?

Kegyed fosztott meg előbb az én kedves emlékemtől.

— Az én pikszisem is kedves emlék.

— Fizesse meg érte a 30 frtot.

— Fizessem kegyed 20 frtot a szípkámért.

— Jól van, én azonnal kifizettem a 20 frtot, de ön is röktön fizeszen 30 frtot.

— Jól van, ráállok.

A hölgy átadott 20 frtot a szípkáért.

Az ifju zsebébe nyult, felmutat egy kis fekete tárgyat s kérdé:

— Ez a tubákos szelencéje?

— Ez.

— Tessék, mondá az ifju. zsebre vágva a 20 frtot.

Nem tehetett kifogást az ellen, hiszen a szelencét ő oly kedves emlékek nyilvánította, melytől semmi áron meg nem vált volna. Arra nem számított, hogy midőn a jogász a kupé ablakát kinyitotta s ebben a perczen a szelencé eltűnt az az ifju zsebébe rejtetett.

Erre a fejleményre természetesen egyik fél sem volt elkészülve.

A hölgy átvette a szelencét s szónélkül távozott.

A fiatalember más szaksaszt kért s odá sugta a kalauznak: — 80 krért vettem a szípkát.

Ez az eset is azt igazolja, hogy a piskii petrosényi vonalszakaszon használatban lévő kupék ideje volna már kieserelni, hogy az utasok ne legyenek kettezbe zárva s ilyen eshetőségnek kitéve.

Kalabis József ur gyönyörű népdalokat énekelt, igen szépen. Hangja és előadása kivívtá az osztatlan tetszést s dalait többször megkellett közkívánatra ismételnie.

Az érdekes program záróként a „Rákóczy induló”-t énekelte el a dalárda igen szépen.

Ez a magas színvonalon állott dalestély is örvendetes bizonyossága annak, hogy Hátszeg városának van a művészi produkeciók s ezek által is terjesztett magyar nemzeti eszme iránt lelkesedni tudó művelt közönsége s művészi produkeciókra képes intelligenciája.

Közörmöt keltett azon elhatározás, hogy a polgári népkör ezentul gyakrabban fog hasonló dalestélyeket, illetőleg ezután fillérestélyeket rendezni, mi által, nem csak a művelt közönségnek nyújtatik mód és alkalom a nemes és kellemes szórakozásra, hanem üdvös s jótékony czél is előmozdittatik.

Ezen hazafias és kulturális mozgalom élén is Vots Nándor városi főjegyző ur áll. kinek a lekutóbbi dalestély rendezése körül kifejtett odaadó és fáradtságot nem ismerő buzgalma, különösen megérdemli az elismerést.

Rázendítette ezután a hátszegi első zenekar a csárdást, a fiatalság — még az életesebbje is — tánczra kelt s a hajnal közeledteig rakta hővvel, kitartással és vidáman.

Igy bucsuzott el társadalmunk a múlt évtől, a múlt századtól.

Boldog újévet kíván:

r. l.

Előfizetési felhívás.

Jelen számunk második az újévben.

Pályafutásának negyedik évét kezdi meg a „Petrosény és Vidéke.”

Midőn lapunkat megindítottuk, nem anyagi érdek, hanem a szó igaz értelmében, eszményi czél vezérelt; melyet egy pillanatra sem tévesztünk szem elől.

Benső örömmel és felemelő büszkeséggel konstatahatjuk, hogy Petrosény és vidékének művelt közönségébe helyezett bizalmunk nem csal, mert nem csak megértette, de méltányolta is a jelzett czélra irányult törekvésünket.

Ez a nagybecsű méltánylás és jóleső bizalom újabb erkölcsi köteleességet szab elénk, mely elől kitérnünk nem szabad, s melynek megfelelni hazafiui feladatunknak ismerjük.

Eddigi czéltudatos működésünk arról győzött meg, hogy Petrosényben és vidékén, a hol a magánérdekek körén fölfelemelkedő közvezélok sikereért kifejtett munkásság vívmányaival találkozunk; a sajtó erejének üdvös érvényesülésére szükség van. Új időszakok kezdetével a lapok programot szoktak adni. A mi programunk: multunk, mely érthetően nyilvánvalóvá tette törekvésünket s így céljaink bővebb fejtegetését szükségesnek nem is tartjuk.

Édes hazánk ezen végvidékén órálló tisztet teljesítve küzdünk a magyar nemzeti eszme diadaláért, de figyelemmel kísérjük a köz és társadalmi életnek minden mozzanatát s arról, valamint a közérdekű eseményekről hűségesen referálunk. Az érdemnek megadjuk a megillető méltatást, de elengedhetetlen feladatunknak ismerjük a tárgyalagos bírálatot ott, hol a köztekintetek ezt indokolják.

Legfőbb törekvésünk az leendő, hogy lapunkban továbbra is régóta érzett hiánypótló s a legfokozottabb igényeknek is megfelelő és minden tekintetben a kor színvonalán álló sajtó-terméket kapjon Petrosény és vidéke intelligens közönsége.

A mennyiben az aktualitás, vagy a közlemények torlódása megkívánja, — miként eddig — úgy jövőre is **rendkívüli számok és mellékletek** kiadásával fogunk az igények kielégítéséről gondoskodni.

Az olvasó közönség erkölcsi és anyagi támogatásába vetett bizalommal kérjük a **hátralékos előfizetési díjak beküldését és az előfizetések megújítását.**

A „Petrosény és Vidéke” szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

— **Esküvő.** F. hó 6-án egybekelt Striegl F. J. gymnasiumunk ifjú tanára s társadalmi életünknek kedvelt tagja, Grumáz Boriska urhölgygyel a Sulkowski hercegi uradalom tisztje, Grumáz Gerő leányával. Zavartalan boldogságot kívánunk.

— **Nagyobb arányú építkezés Petrosényben.** Legközelebb két nagyszabású épület fogja díszíteni Petrosény főutcáját. A posta és távirda épület az óvoda és Tribusz főmérnök lakása közötti telekre, a csendőrségi laktanya pedig az ennek átellenében lévő állami telekre épül. Sternberg B. helybeli építési vállalkozó a tervek elkészítésével megbízottat.

— **A „petrosényi polgári olvasókör”** 1900. évi január hó 13-án szombatot a saját pénztára javára a „Wagner” szálloda termeiben zárkőre bált rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díjak: Személyjegy 2 korona. — Családjegy 4 korona. A polgári olvasókör bálja lesz a farsang feeskéje s széles körben nagy érdeklődés mutatkozik iránta s előreláthatólag, — miként a múlt években, úgy az idén is élénk és látogatott lesz. Ismételten felhívjuk reá a közönség figyelmét.

— **Az ipartestület közgyűlése.** A „Petrosényi és Járási Ipartestület” 1900. január hó 7-én — vasárnap — d. u. 2 órakor, saját helyiségében évi rendes közgyűlést tart, melynek tárgyai: 1. A múlt évi zárszámadás megvizsgálása és a felmentvény megadása. 2. Az 1900 évi költségvetési előirányzat tárgyalása. 3. Az elnök, 16 előjárósági tag, 3 számvévo és 1 pénztárnok megválasztása. Ezuton is felhívjuk reá az érdeklődők figyelmét annál is inkább, mert az ipartestület ügyeinek intézése s így az előjárósági tagok választása a testületi tevékenység kifejtése s érvényesülésére nézve mérvadó.

— **Járdaink mizériái.** Már sokszor tettünk említést, de újolag kénytelenek vagyunk a sok felhívás és megkeresés után az előjáróság figyelmét felhívni arra, hogy a fővezén első sorban, az egyes háztulajdonosok lakásaiból kivezető csatornák, bár köteleesség szerint vasráccsal volnának ellátandók, azok nyíltak s a járókelők, különösen este, mikor többnyire köd ereszkedik le s a gyér világítás is épen nem hivatott a sötétség elűzésére — véletlenül, nagyon könnyen előfordulhat szerencsétlenségnek vannah kitéve. Kívánatos tehát, hogy a községi előjáróság oda hasson, hogy ezen nyílt csatornákat az illető háztulajdonosok rövid időn belül vasráccsal befedjék. Másodszorban a Maleahidtól a „Livazény” irányában vezető járda megszilárdítása igen ajánlatos, mert a nedvesség a földdel lazán megtöltött köveket ingóvá tette s az ember nappal sem biztos, hogy ép lábbal kerül-e elő, vagy fel nem bukik. A közönség panaszeit köteleességünk az előjáróság figyelmébe ajánlani s rövid időn belül intézkedést kérni, mivel az előjáróság jogkörébe esik s az egész mizérián könnyen segíthet.

— **Gyilkosság Lupényben.** Hogy az elvadult erkölcsök mily bűnös könnyelműséggel veszik az életet, az ember legdrágább kincsét még pedig különösen itt a Zsilvölgyben; számos szomorú eset bizonyítja. Legutóbb f. hó 2. án Schmiedt József lupényi géplakatos szurta agyon Szucs Konstantin ottani legényt. A gyilkosság körülményeire nézve a beismerésben lévő tettes azt adja elő, hogy 3 társával ment haza felé e hó 2-án esti 10 óra tájban s a Mandel-féle koresma előtt 4 — 5 bepálíkázott oláh megtámadta őket botokkal s egyéb védekezőkőze nem lévén, kését előrántotta s azzal védekezett és e közben megszurta Szucsot, ki azonnal összeesett s többi pedig elfutott. Az esetleg terhelő tanuk még nincsenek kihallgatva s így a tényállást a tettes előadása értelmében ismertettük. Rozgonyi vizsgáló bíró f. hó 3-án a helyszínre kiszállott, a halálosan sérült azonban kevés világosságot derített a bűntényre s néhány óra mulva meg is halt. Az orvos fővényszéki hullaboncolás f. hó 4-én tüdő elvérzést konstatalt. A vizsgáló bíró bekiértette a tettest a puji kir. járásbíróság börtönébe.

— **Az ebek garazdalkodása** ellen már gyakran felszólítottunk. Tapasztaltuk, hogy olykor-olykor a sinter rozogó ludáját körül vonsoztatja egy rossz gebével, sőt kőborleb is hurokra kerül néha, de a kőborebek számában csökkenés nem mutatkozik. Ujabbban a kutyák pusztításának az összefogódástól eltérő más módját alkalmazzák, nem tudjuk a sinter emberei e, vagy más sport kedvelők, de tény, hogy éjjelenként az utcákon és tereken lövöldözik az ebeket. Veszedelemes eljárás. A serét, vagy golyó könnyen embert érhet, az ablakon is behatolhat, azon kívül a lövések zaja háborítja az éjjeli csendet, sőt rémiti a lakosságot. Más község,

vagy városban a lövés zajra azonnal ott terem a rendőrség, elkozza a fegyvert s a csendzavarót bejelenti a hatóságnak megbüntetés végett. Csak Petrosényben van megengedve ez a veszélyes kedvtöltés, csak itt nem avatkozik bele a rendőrség, a minek kellene lenni.

— **Tüzeset Petrillán.** A salgótarjáni közszénbánya részv. társ. petrillai fűtőháza f. hó 5-én virradóra ismeretlen okból kigyuladt s leégett. A kár biztosítva van.

— **A botok.** Előrelátó csendőrségünk ismét alkalmazza azt a praktikus módszert, hogy az utcákon s pálinkamérések előtt ácsorgó s össze csoportosuló s így a gyalog- és kocsiközlekedést akadályozó atyánkfiait szétoszlatják, sőt a botokat is elszedik tőlük. Mult vasárnap két szerahoj csak úgy görnyedt az elkobzott gerundiumok súlya alatt. Olyan sovár tekintetet vetettek a polgártársak a kezebelik után. Nem volt mire támaszkodniok s oda lett virtuskodásuk bebizonyításának leg-hathatósabb segédeszkőze. Lehet, hogy egy-két tervezett fejbeverést is meghusított ezen eléggé nem helyeselhető intézkedésével s eljárásával. Mi szükség azokra a hatalmas fűtykőskőre. A külterületi kutyák ellen vékonyabb bot is elegendő s azokat nem is szedte össze a csendőrség.

— **A világ — részeg ember nélkül.** Az alkoholizmus az a nyavalya, amiből csak nagy akaratu embernek lehet kigyógyulni. Az alkohol azonban éppen az akaratot teszi tönkre, hogyan lehessen hát küzdeni ellene. Valahogy úgy, a hogy gyógyítani próbáljatjuk, mindez ideig azonban eredménytelenül. Ha megutáljuk az alkoholistával a szeszt, Párisból érkezik a hír, hogy két orvos megtalálta a szerumot, ami erre alkalmas. Alkoholizált lovakból szerzik be s az a gyógyító ereje, hogy a kit beoltottak vele, undorodik minden szeszes italtól. Ha ez a hír a maga egész valóságában igaz, akkor ez a két orvos utálatos nyavalyától mentette meg az emberiséget. A világ részeg ember nélkül. Milyen szép lehet. Ezzel kapcsolatosan, valamint az új italmérési törvényre vonatkozó törvény és rendelet végrehajtására hivatkozással említett teszünk egy új misszióról. Csak a szeretetet hirdették eddig a misszionáriusok s sokáig azt hitték az emberek, hogy ez a legmúltóbb ügy a világon, Ma Nyitramegyében újajta misszionáriusok járnak s csak azt hirdetik, hogy a páligában lakozik a legtöbb bűn. reggeltől estig magyarázták a moesonoki templomban, hogy milyen nagy veszedelem a pálinkaivás. Az eredmény az lett, hogy ezerháromszáz ember ünnepies fogadalmat tett az oltár előtt, hogy ezentul nem iszik pálinkát Ez az új misszió — csupa szeretet.

Közzgazdaság.

Graphit telep a Zsilvölgyben.

Természeti szépségekben és kincsekben gazdag kies Zsilvölgyünkben, gazdag graphitlepre akadnak. Örömrőnkre szolgál ezt a fontos tény megemlítheteni s ez alkalommal az új telep közelebbi ismertetését adni a rendelkezésre álló adatok alapján:

Az A-Barbatyén-Iszkronyi „Szt. László” védnevű Graphit bánya rövid ismertetése.

Nevezett bánya Huayadmegye, Alsó-Barbatyény község határában, a Livazény, vagy alsó barbatyenyi vasut állomástól 3 kilométer, Petrosénytől pedig 7 kilométer távolságra fekszik.

A bánya lefoglalt területé 5 kettős bánya határ, azaz 451.164 m² méter, vagyis C. a 75 hold, a bánya területén több helyen feltárt Graphit átlagos vastagsága 7 méter.

A bánya területen keresztül egy hegyi patak folyik, a mely hivatva leendő az üzem részére a vízi erőt szolgáltatni.

Mivel graphit hazánkban mai napig alig termeltetett, és szükségletünket külföldről drágán szereztük be (6 ft 50 kr., — 7 ft 50 kr. métermázsája); továbbá hogy a graphit jelenleg igen sok ipari czélra használatik, ennél fogva a szükséglet is évente nagyobodik, valamint hogy a feltárt graphit, oly nagy mennyiségben fordul elő; bátran állíthatjuk, hogy okszerű kezelés és czélyszerű befektetés mellett a külföldi hasonló vállalatokkal a versenyt kifogja állani.

Végül megjegyezni kívánjuk, hogy az említett bánya tőzsomszedságában egy újjonnan nyitandó közszénbánya, feltárás alatt van.

Tabla alaku kristályokban, idomtalan leveles tümegekben, erek és fészkekben jelenik meg itt a graphitpala, melyet Héjas József tárt fel és a zalathnai bányakapitányságtól zártkutatmányt nyert.

A magyar kir. államasutak gépgyárának és a

diósgyőri m. kir. vas- és acélgyárnak igazgatósága az itteni irla használhatósága iránt már tisztítatlan állapotban is előnyösen nyilatkozott, mely ha a föld és egyéb idegen alkatrészekről iszapolás vagy egyéb módon megtisztítatik a közfogyasztás annál szélesebb körre terjed, mert — tudomásunk szerint — hazánkban nem termeltek, holott mindig több és több gazdasági, illetve ipari célra használtatik a graphit.

Kár volna ezt az értékes természeti kincset kihasználatlanul hagyni s bizonyára akad élelmes tőkepenész a ki csekély befektetéssel az ipar és közgazdaság, nemkülönben a saját előnyére értékesíteni fogja a felfedezett nyeltelepet, melynek felvirágoztatása a Zsil-völgy jelentőségét kétségtelenül fokozandja.

Nyilttér*)

Tek. Szerkesztő Ur!

„Petrosény és Videke” ez évi első számának nyilttéri közleményére válaszul az, hogy Rotter József ur a községi előjárósághoz egy beadványt küldött, a melyben bejelentette, hogy hol, mikor és miként mulat. Én mint az előjáróságnak egyik tagja, ezen bejelentését Rotter urnak a községi előjáróság kinyilvánításának tekintvén — a nyilttérben megnevezett urakat felkértem az illetőtől megkérdezni, hogy beadványában mit ért és azt miként magyarázza. Ezen felkérésre megnyugtató választ nyertem, tehát a nyilvánosság eljárási lépéseknek megtételére egyáltalában szükség nem volt és nincsen.

A nyilttérben közlöttek reám nézve nem sértők, mert egyetértek annak közlőjével abban, hogy én előjáróság nem vagyok. Ezt minden további indoklás nélkül közlöm a nyilttérre való válaszként.

Petrosény, 1900. jan. 5.

Dombora László,
jegyző.

*) E rovat alatt közlöttekért, nem vállal felelőséget a Szerk.

HIRDETÉSEK.

Czipész-üzlet.

Van szerencséma n. é. közönségnek becses figyelmébe ajánlani a Petrosény főutczáján (Steiner Salamon-féle házban) évek óta fenálló

czipész-üzletemet.

A legjutányosabb árak mellett a legdivatosabb és legtartósabb női-, férfi és gyermek lábbeliket a legpontosabban s felelősség mellett elkészítem.

A lábak, valamint más tagok eszűs bántalmait és egyéb fájdalmait kiváló jó hatásnak bizonyult villamos betéteket a czipők vagy eszűmákba igen jutányosan alkalmazom.

Ezen betétek nálam megtekinthetők.

Készséges szolgálatomat felajánlva a n. é. közönség kegyes pártolását kérem:

Markovits Márton.
czipész.

6-6

MALÁTA SÖR. A KÖBÁNYAI KIRÁLYI SÖRFÜZŐ RÉSZVÉNY- TÁRSASÁG

GÓLIÁT

MALÁTA SÖRE

Petrosényben, kizárólag JAKABFI REZSŐ ur kereskedésében kapható.

Legújabb címény. — Rendkívüli zamat.

Legkellemesebb üdítő-ital. Idegbajokban, vörsegegyenségnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél, álmatlanságnál kitűnő gyógyhatású.

„Ezen malátasör kellemes ízénél, — aránylag nagy tapláló értékenél — és az emésztést és vérkeringést elősegítő hatásánál fogva sikeresen használhatónak bizonyult.”

(Dr. Kordányi Frigyes és Dr. Köhly Károly egyetemi tanárok nyilatkozata.)

Lupényben kizárólag kapható:

Breier Adolf urnál

a „Magyar-Korona” czimű vendéglőben.

A védjegyre kérem nagy vigyázattal lenni.

4-4

Üzleti megnyitás.

Van szerencsém Petrosény és vidéke nagyérdemű közönségének becses tudomására hozni, hogy Petrosény főutczáján a volt Grossek, — jelenleg Tómus-féle házban

fűszer és italmérési üzletet

nyitottam. Fűszerüzletemben a legjutányosabb árak mellett a legpontosabban szolgálom ki mélyen tisztelt vevőim igényét.

Italmérési üzletemben a legjobb minőségű szeszes italokkal a legjutányosabb árak mellett szolgállok. Különösen ajánlom korona palaczkörömet, házhoz hordva 16 krajával, üzletemben elfogyasztva 18 krajajárjával; közvetlenül a termelőktől beszerzett kitűnő asztali boraimat literenként 30, 36 és 44 krajajárjával, valamint finomított szeszes italokat liqueurök stb. literenként 50 krajajárért.

Italmérési üzlethelyiséget aként rendeztem be, hogy az intelligens közönség kellemes szórakozást találjon.

Kegyes pártolást kér: 3-3

Czinner Fülöp.

Hirdetmény.

A nagyérdemű közönség tájékozása s mihez tartása végett, köztudomásra hozom, hogy az érvényben lévő kéményseprési szabályrendelet 5-§-a értelmében a kéményseprési illetéket a háztulajdonos, a kemenczék, csövek, takaréktűzhelyek stb. seprési díját pedig az illető lakos köteles fizetni.

Felkérem tehát az érdekelt háztulajdonosokat és lakókat, hogy az esedékes kéményseprési díjakat, vagy nekem, vagy megbízottaimnak, annál inkább kifizetni sziveskedjenek, mert ellenesetben kénytelenítve lennek a hátraleköket az idézett szabályrendelet 7-§-a értelmében való felhajtás végéig a tek. I-ső fokú iparhatóságnál kimutatni.

Petrosény, 1899. decz. ho 20.

Kiváló tisztelettel:

Tutte József,
kéményseprőmester.

Tájékoztul a vonatkozó rendeletet és díjarszabást közlöm es pedig:

„4190 99 kig. sz.

Tekintetes körjegyző urnak, Petrosény. Értetse ötet, s értesítéséről tegyen jelentést hivatalomhoz, hogy Tutte József kéményseprőnek, közvetlenül alispán urhoz terjesztett kérelmére azon válasz adatott, hogy a kémények sepréseért a háztulajdonos, a kemenczék és csövekért a lakos köteles a seprési díjakat fizetni a fenálló szabályrendelet 5-§-a értelmében. A 7 §-a értelme szerint a hátralekö díjak felhajtását az első fokú iparhatóságnál kérelmezheti.

Petrosény, 1899. jul. 27.

Buda Károly m. k. fszbíró.

„Szám 323-1886.
alisp.

Hunyadvármegye.

Kéményseprésért járó díjak:

Egyszeri:

1. Egy emeletes ház kéményének seprése 22 kr. 2. Földszintes ház kéményének seprése 17 kr. 3. Egy szoba kemencze csövestől 16 kr. 4. Egy takaréktűzhely seprése 20 kr. 5. Porcelán fűtő seprése 35 kr.

Évi:

6. Egy kémény egyszeri égetése 1 ft. 7. Egy emeletes ház kéményének seprése 2.—64. 8. Földszintes ház seprése 2.—80. 9. Egy szoba kemenczeének csövestől stb. seprése 1.—92. 10. Egy takaréktűzhely seprése 2.—40. 11. Porcelán fűtő seprése 4.—20.

A 7, 8, 9, 10 és 11 pontok alatti seprési díj utólagos negyedévi részletekben fizethető.

A seprési-díjakat bárki fizetheti évente és a kéményseprő köteles azt elfogadni.

Déván, 1886. szept. havában.

Barcsay Kálmán, s. k.
alispán.”

3-3